

BÉLA TARR: „ODVTEDY SÚ VŠETKY FARBY PRE MŇA AKÉSI FALOŠNÉ“

Dostali ste už množstvo čestných cien na rôznych miestach po celom svete, od Reykjavíku po Indiu. Prvú takúto cenu ste získali ešte v roku 2003. Čo býva zvyčajne v programe pobytov, na ktorých si preberáte ceny za celoživotný prínos filmu?

Áno, už s tými cenami vyzerám ako vianočný stromček. Úplne prvú cenu som dostal v Berlíne, bola to cena Slobody, veľmi špeciálna, lebo som ju dostal priamo od Andrzeja Wajdu. On bol kráľom filmu, preto to pre mňa bolo veľmi dôležité. Viete, je to občas veľmi náročné, keď musíte vstať skoro ráno, ísť na miesto nakrúcania, musíte bojovať s hercami a nútiť ich, aby nezaspali, lebo chcete zo seba dať to najlepšie, ukázať ľuďom to najlepšie, pretože ľudia sú citliví, inteligentní a chytrí a to je dôvod, prečo musím robiť veci najlepšie ako viem. No nikdy pri tej tvorbe nemyslím na ocenenie. Avšak, keď nejakú cenu dostanem, som šťastný, lebo to znamená, že ľudia filmu porozumeli a ocenili moju námahu.

Určite ste túto otázku dostali už veľakrát, no aj tak sa chcem spýtať, prečo dávate prednosť čiernobielymu filmu pred farebným? V čom je čiernobiely film špeciálny?

Keď sa pozerám na farebný film, vidím, že tie farby nie sú skutočné. Firma Kodak v 80. rokoch prešla na inú technológiu. Už sa viac nepoužíva celulooidový film, ale len nejaký druh polyesteru. Odvtedy sú všetky farby pre mňa akési falošné, červená je príliš červenou, zelená príliš zelenou. Keď sa pozeráte na čiernobiely film, hneď vidíte, že za tým obrazom je niečia práca. Obraz nie je naturalistický, ale kovaný, niekto ho cielene vyrobil. Pri čiernobielym filme máte k dispozícii celú škálu odtieňov bielej a čiernej, s ktorými sa môžete hrať. Ľudské oko prirodzene vyhľadáva najsvetlejšie miesto v obraze. To vám dáva možnosť nechať časť obrazu v tme a rozhodnúť sa, na ktorú časť namierite svetlo aj pozornosť.

V Košiciach ste už niekoľko dní, za čo sme veľmi radi. Pripravujete sa aj na svoj masterclass, smiem sa spýtať, o čom bude vaša prednáška?

Prednášky sa predovšetkým zúčastnia filmári. Pokúsim sa im vysvetliť celý proces filmovania od prvého momentu, po ten posledný. Porozprávam o všetkých týchto štádiách tak, ako nimi prechádzam ja. Pretože každý filmár má svoje spôsoby. Nikomu nehovorím, aby vo svojej tvorbe sledoval moje spôsoby, lebo každý vie, čo sám chce. Filmovanie je ako varenie. Je veľa spôsobov varenia, dokonca aj keď viacero ľudí varí to isté jedlo, každý ho urobí na svoj spôsob. Preto si myslím, že jeden správny recept neexistuje. Navyše, žijeme v 21. storočí a vlastný film si môžete nakrútiť už aj na telefón. Neexistujú všeobecné očakávania, ktoré by ste museli naplniť. Máte slobodu použiť čokoľvek, a to vďaka technológii či internetu. Žijeme v otvorenej spoločnosti

a sami musíme byť otvorení. Staré pravidlá už neplatia.

Čo ste doteraz na našom festivale zažili a aký z neho máte pocit?

Poviem to takto. Raz som stretol jedného starého muža, bolo to v Chicagu, a on mi povedal: "Keby si bol v USA iba jeden týždeň, budeš mať dosť odvahy napísať o tom celú knihu. Keby si tu bol rok, napísal by si možno jeden článok, no keby si tu bol 50 rokov, nenapísal by si nič." No ja nemám odvalu hovoriť o krajine, ktorú nepoznám. Pár dní mi nestačí na to, aby som ju pochopil. Každý sme nejaký a keď sa k chcem k niekomu priblížiť, potrebujem kľúč. Potrebujem rozumieť miestnej logike a emóciám. Bolo by odo mňa hlúpe o vás niečo povedať v tejto chvíli. Je to pre mňa nemožné, ale páči sa mi, že všade vidím mladých ľudí a verím v budúcnosť, ktorú raz mladí vybudujú.

ALCHÝMIA VIZUÁLNYCH EFEKTOV

Filmové efekty a triky fascinovali tvorcov filmov a divákov od samotného počiatku kinematografie. Prví profesionálni filmári, ako napríklad bratia Lumièrovci alebo otec filmových trikov Georges Méliès, si pri nakrúcaní prvých filmov uvedomili, že filmový strih je kľúčovým nástrojom na dosiahnutie filmových trikov. S vývojom technológií sa postupne začali vyvíjať aj možnosti vizuálnych efektov a filmových trikov, až sme sa posunuli do doby, kedy aj tá najnáročnejšia požiadavka režisérov môže byť vďaka vizuálnym efektom realizovaná. VFX či SFX efekty sa už v súčasnosti stali bežnou praxou vo filmovej tvorbe a využívajú sa naprieč všetkými žánrami filmov.

Vďaka Industry programu 29. ročníka MFF Art Film Fest sa festivaloví diváci mali šancu oboznámiť so základnými princípmi SFX a VFX efektov, vyskúšať si na vlastnej koži simulovanú strelbu či výbuch a nahliadnuť tak do "dielne" špecialistov a odborníkov na filmové efekty. SFX efekty sú, na rozdiel od VFX efektov, fyzické a praktické efekty, ktoré sa vytvárajú v reálnom prostredí pomocou skutočných objektov a mechanizmov. VFX efekty sú digitálne efekty, ktoré sa vytvárajú pomocou počítačovej grafiky a rôznych digitálnych nástrojov.

Prezentácia na tému SFX efekty sa uskutočnila v utorok pred nákupným centrom Aupark. Obsahom prezentácie boli praktické ukážky z vytvárania filmovej ilúzie v reálnom prostredí. Prezentujúci predviedli obecnstvu interaktívnym spôsobom triky, ako je plynový výbuch, výstrel zo zbrane či pád do umelého skla. Do procesu výroby SFX efektov zapojili aj divákov, na ktorých predviedli efekt výstrelu zo zbrane. "Praktické špeciálne efekty sú tu s nami už od vzniku kinematografie. George Méliès nakrútil v roku 1902 *Cestu na Mesiac* a použil špeciálne efekty ako je stop trik a podobne. U nás v Československu bol priekopník Karel Zeman v rámci optických efektov, ktorý natočil *Cestu do praveku* či *Vynález skazy*," dodáva prezentujúci z firmy **Slovak Action Company**. Pred príchodom počítačových vizuálnych efektov (VFX) boli praktické špeciálne efekty jedinou možnosťou, ako realizovať predstavu režiséra.

Profesionáli špeciálnych efektov dokážu na pláči vytvoriť dokonalú ilúziu búrky, hmlu, snehu, mrazu a vojny.

Aj v stredu sme ostali pri téme špeciálnych efektov. Po praktickej prezentácii v utorok sme sa v stredu premiestnili do Kulturparku. Prezentáciu VFX day pripravil Ladislav Dedík, zakladateľ slovenskej postprodukčnej spoločnosti Studio 727. Masterclass v jeho podaní bol zameraný na problematiku postprodukčných digitálnych techník (VFX) a obsahoval interaktívnu prezentáciu technológií, ktoré pomocou špeciálnych, počítačom generovaných efektov formujú výsledný obraz diela na filmovom plátne. Prezentujúci na príklade filmov ako *Správa*, *Slúžka*, *Vianočné želania* a pripravovanej snímky *Perinbaba* a dva svety ukázal divákovi komplexnú alchýmiu tvorby špeciálnych vizuálnych efektov.

"Film Slúžka nemal veľa vizuálnych efektov. Jedným

zo záberov vytvorených pomocou VFX bol záber zo záveru filmu, kedy Anna a Resi stoja na streche domu a pozorujú dobovú Prahu. Tento záber sme nakrútili s pomocou technológie green screen. Následne sme 'druhý plán' dobovej Prahy vytvorili pomocou vizuálnych efektov. Študovali sme dobové fotografie Prahy, štruktúru a vzhľad vtedajších strešných krytín a komínov, aby 'zadný plán' pôsobil čo naj dôveryhodnejšie," opisuje prácu na historickej dráme **Slúžka Ladislav Dedík**. Na príklade vianočnej rozprávky *Vianočné želanie* zas zakladateľ spoločnosti Studio 727 ukázal divákovi efekt zmenšovania postavy v zábere.

Obidve prezentácie divákovi ponúkli unikátnu možnosť sledovať „neviditeľnú“ prácu odborníkov na SFX a VFX efekty. Okrem formy klasickej prezentácie sa obecnstvo mohlo do procesu výroby efektov aj osobne zapojiť či pozrieť si vývoj efektov od nápadu cez detailný rešerš až po finálny záber vo filme.

FESTIVALOVÉ TIPY NA ŠTVRTOK

Už včera na Art Film Fest dorazila ctená laureátka ceny Hercova misia a jedna z najobsadzovanejších českých filmových herečiek súčasnosti, **Eva Holubová**. Dnes si toto ocenenie od organizátorov festivalu osobne prevezme už o 16:00 pri Dolnej bráne. Následne o 17:00 si v kinosále JOJ Cinema 1 budete môcť pripomenúť jej ikonickú rolu učiteľky Evy v retro komédii **Pelíšky**.

Do Košíc už pred pár dňami pricestoval aj uznávaný maďarský režisér **Béla Tarr**. Vrcholom jeho návštevy bude v rámci Industry programu dlho očakávaný režisérsky masterclass, ktorý sa bude konať pod vedením tejto filmárskej legendy v Galérii Alfa o 15:00.

Naše programové sekcie sú aj v predposledný festivalový deň plné zaujímavých titulov, ktoré by ste si ako milovníci kvalitného filmu nemali nechať ujsť. Práve sekcia **Láska & anarchia** dnes ponúka niekoľko formálne jedinečných snímok, ktoré odkrývajú nové možnosti práce s filmovým obrazom či archívnym materiálom.

Historická strihová snímka **1970** o tvrdo potlačených občianskych protestoch v Poľsku kombinuje filmový materiál s bábkovou animáciou a z rekonštrukcie konfliktu vytvára zaujímavú temnú grotesku. (JOJ Cinema 2 - 10:30)

O 13:30 v kinosále JOJ Cinema 2 môžete vidieť **Kyjevský proces**, dokumentárny film zostrihaný z doteraz nevidených unikátnych záberov z obdobia po 2. svetovej vojne. Významný dokumentarista Sergej Loznica majstrovsky pracuje s archívnym materiálom a rekonštruje mrazivú podobu nacistického zla.

Láska & anarchia ponúka aj horský film **BERG**, ktorý pozostáva z dôsledne komponovaných monochromatických záberov a z veľkej dialky sleduje výstup troch turistov na vrchol hory. Postavy nikdy nevystúpia z anonymity, vlastne fungujú iba ako malé elementy obklopené surouou prírodou v záberoch, ktoré sa oplatí vidieť iba na veľkom plátne. Film preto ponúka naozaj jedinečný estetický kino zážitok. (JOJ Cinema 1 - 14:00)

Sekciu L & A dopĺňa kazašská akčná komédia **Útok** o skupine neschopných "bojovníkov", ktorí sa rozhodnú oslobodiť žiakov zo školy obsadenej maskovanými ozbrojenými. (Kino Veritas - 14:00)

Prehliadnuť by ste určite nemali ani unikátny rakúsky dokumentárny film **Mutzenbacherová** zo sekcie K susedom, v ktorom režisérka Ruth Beckermann nechala veľkú skupinu mužov

každého veku čítať úryvky slávneho erotického románu v domnienke, že sa nachádzajú na kastingu do nového filmu. Ale tak to nebolo! (Kino Úsmev - 11:30)

Kino Úsmev dnes ponúka aj aj jedinečnú príležitosť, pri ktorej môžete medzi prvými vidieť ešte nedokončený dokumentárny film **Andy Warhol - americký sen** (work in progress) o notoricky známom umelcovi so slovenskými koreňmi. Snímka Ľubomíra Jána Slivku kombinuje výpovede odborníkov aj rodinných príslušníkov s autentickými zábermi z Andyho života.

Aj sekcia Panoráma má v rukáve niekoľko divokých kariet. Film **Zázračný aparát** (JOJ Cinema 2 - 16:30) zábavným spôsobom ukazuje, kam sa posunuli teoretické aj praktické možnosti kamery od jej vzniku. O 19:00 Kino Veritas ponúkne romantickú drámu **Viac než kedykoľvek predtým** o vyrovnávaní sa s vlastnou chorobou. Čiernobielu ťaživú drámu **Keď vlny ustúpia** o morálnej dileme filipínskeho policajta, ktorý sa podieľa na krvavých protidrogových akciách uvidíte v kinosále JOJ Cinema 2 o 19:30 a na záver dňa si môžete v letnom kine v Amfiteátri U. S. Steel Košice vychutnať letnú snímku **Dcery** o dvoch sestrách, ktoré pricestujú na Kostariku, aby tam našli svojho nezvestného otca.

FESTIVAL FINANČNE PODPORILI:

FESTIVAL JE SPOLUFINANCOVANÝ KOŠICKÝM SAMOSPRAVNÝM KRAJOM Z PROGRAMU TERRA INCOGNITA

ORGANIZÁTOR:

SPOLUORGANIZÁTORI:

HLAVNÍ REKLAMNÍ PARTNERI:

OFICIÁLNY HOTEL:

OFICIÁLNE AUTÁ:

REKLAMNÍ PARTNERI:

HLAVNÍ MEDIÁLNÍ PARTNERI:

MEDIÁLNÍ PARTNERI:

OFICIÁLNI DODÁVATELIA:

PARTNERI:

